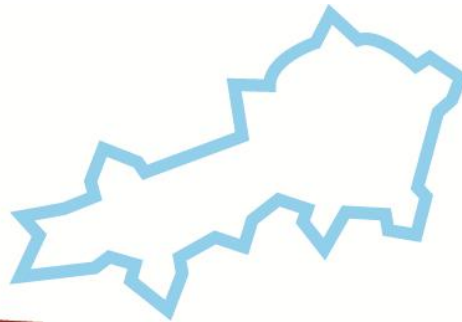

Jaarverslag 2015

7e verslagjaar SIEB

STICHTING
INDUSTRIEEL
ERFGOED
BERGEN OP STOOM

Vastgesteld in de Jaarvergadering
Gehouden in Café Het Zwijnshoofd
Bergen op Zoom, 7 maart 2015

Inhoudsopgave

Algemene gegevens	3
Bestuurssamenstelling	3
Doelstelling stichting	3
Verslag activiteiten 2015	4
A. Inventariseren en documenteren van het industrieel erfgoed	4
B. Uitgeven van boeken, brochures en andere publicaties	4
C. Lezingen, symposia en evenementen	5
D. Stimuleren herstel, renovatie en herbestemming	6
E. Samenwerking	8
Vooruitblik 2016	9
Bijlage:	
- Overzicht mediaplaatsingen 2015	10
- Overzicht lezingen/presentaties 2015	10

Algemene gegevens

Naam: Stichting Industrieel Erfgoed Bergen op Stoom
Datum oprichting: 31 december 2008
KvK: 20148050
Bank: NL72 RABO 0148 7800 75
Correspondentie adres: Aak 37, 4617 GA Bergen op Zoom
E-mail: info@bergenopstoom.nl
Telefoon: (06) 46 25 27 20 (Marc van der Steen)
Website: www.bergenopstoom.nl

Bestuur stichting

Het bestuur bestaat in 2015 uit:

- Toon Franken, voorzitter
- Gijs Asselbergs, secretaris
- Marc van der Steen, penningmeester
- Cees Boerhout
- Ard-Jan Bruijs (m.i.v. 14 april 2015)
- Henk Franken
- Gerrit Groeneweg
- Willem Heijbroek

Stichting Industrieel Erfgoed Bergen op Stoom

Industrieel erfgoed is een paraplubegrip dat in Nederland staat voor: alle tastbare getuigen van voorbije fasen in de ontwikkeling van bedrijf en techniek.

Hieronder vallen zowel niet-gebouwde zaken als bedrijfsarchieven, beeld- en geluidscollecties, roerend erfgoed (machines, apparatuur), mobiel erfgoed (alle denkbare verkeersmiddelen) als gebouwd en infrastructureel erfgoed, en producten. Het gebouwde erfgoed omvat een breed scala aan objecten, variërend van productie (bedrijfsgebouwen, schoorstenen, fabrikantenvilla's, arbeidershuisvesting), opslag (pakhuisen, vemen), transport (bruggen, spoorwegstations), handel (winkels, beursgebouwen), openbare nutsvoorzieningen (gasfabrieken, watertorens, tv-torens) tot waterstaatkundige objecten (sluizen en stuwen). Het infrastructurele erfgoed omvat vaarwegen en havens, verkeerswegen, spoor- en tramwegen en vliegvelden met alle bijbehorende voorzieningen.

De Stichting Industrieel Erfgoed Bergen op Stoom heeft als doel *het verspreiden van de kennis over en bevordering van het behoud van het industrieel erfgoed van de gemeente Bergen op Zoom.*

De stichting tracht haar doel onder meer te verwezenlijken door:

- a. Het inventariseren en documenteren van industrieel erfgoed en het bestuderen van bronnen over dit erfgoed.
- b. Het uitgeven van boeken, brochures en andere publicaties over industrieel erfgoed en de samenhang met andere aspecten van de lokale samenleving.
- c. Het organiseren van of medewerking verlenen aan lezingen, symposia en evenementen.
- d. Het stimuleren van herstel, renovatie en verantwoorde herbestemming van industrieel erfgoed.

De stichting tracht hiermee te bereiken dat de Bergse bevolking, bedrijven en gemeente waarde hechten aan het behoud van het industrieel erfgoed van Bergen op Zoom en de naaste omgeving.

Verslag activiteiten 2015

Stichting Industrieel Erfgoed Bergen op Stoom (SIEB) is op diverse fronten actief geweest met het werken aan haar doelstelling *het verspreiden van de kennis over en bevordering van het behoud van het industrieel erfgoed van de gemeente Bergen op Zoom*. Na het zeer intensieve jaar 2014 waarin onder andere het drieluik *Bergen op Weg* is verschenen en de Mobiel Erfgoed Dag is georganiseerd, heeft SIEB in 2015 bewust gekozen een adempauze in te lassen.

A. Inventariseren en documenteren van het industrieel erfgoed

Archief RNR

Op verzoek van het Markiezenhof Historisch Centrum heeft Cees Boerhout in 2015 het archief van RNR onder handen genomen. Hij heeft het met Jan Kemperman verrijkt met zijn kennis.

B. Uitgeven van boeken, brochures en andere publicaties over industrieel erfgoed

Bergen op Stap

Bergen op Stap wordt een historische wandeling door het rijke horecaverleden van Bergen op Zoom. Auteur Henk Franken beschrijft verdwenen en nog bestaande cafés: historie café, bijzondere uitbaters, bijzondere klanten, activiteiten, verenigingen. Dit alles gelardeerd met foto's en afbeeldingen (selectie uit 20 ordners beschikbaar materiaal). Henk heeft nu al circa 450 locaties in beeld gebracht met daaraan gekoppeld 750 cafénamen. In 2015 is verder gewerkt aan het boek. De lancering van het boek wordt gepland zodra 80% van het boek is geschreven.

Links: Logement Het Nieuwe Brandyzer van C.J.A. Soeters (Korenbeursstraat 26, circa 1927-1930)
Rechts: Café Het Markiezenhof van L.A. van Nijnatten (Steenbergsestraat 7, circa 1950-1955)

STICHTING
INDUSTRIEEL
ERFGOED
BERGEN OP STOOM

Links: Advertenties uit 1907; Rechts: Café De Koophandel (Wouwsestraat, 1980)

C. Lezingen, symposia en evenementen

School voor Geschiedenis

De School voor Geschiedenis is een educatief project van de Geschiedkundige Kring van Stad en Land van Bergen op Zoom. Het biedt de cursisten de gelegenheid om kennis te maken met de geschiedenis van stad en ommeland, in de context van de regionale en internationale geschiedenis. De totale cursus omvat drie seizoenen. De School is gestart in het schooljaar 2010/2011.

In het eerste leerjaar verzorgt Marc van der Steen namens SIEB de les over bedrijvigheid en industrie, die een periode van 700 jaar omvat (1300-2000).

SIEB verzorgt sinds het cursusjaar 2014/2015 in het 3^e leerjaar twee modules:

1. Module bedrijvigheid en industrie
 - a. *Meekrap, suiker en alcohol productie door Willem Heijbroek (1)*
 - b. *Meekrap, suiker en alcohol productie door Willem Heijbroek (2)*
 - c. *IJzer- en metaalindustrie door Ard-Jan Bruijs*

2. Module potmakerijen door Gerrit Groeneweg
 - a. *Grondstoffen, techniek en assortiment*
 - b. *Organisatie, handel, transport en concurrentie*
 - c. *Nieuwe initiatieven, mechanisatie en industrialisatie*

In het schooljaar 2015/2016 is een Module voor Ambtenaren van de gemeente Bergen op Zoom georganiseerd. Willem Heijbroek en Marc van der Steen hebben de tweede les, Bedrijvigheid en Industrie, gegeven.

Vanaf het cursusjaar 2016/2017 zal Gijs Asselbergs met Marianne Siewe een module over Visserij verzorgen. Daarin komen de onderwerpen weervisserij, viswerking en oestercultuur aan de orde.

D. Stimuleren herstel, renovatie en herbestemming industrieel erfgoed

Rogier Nerincx Richter

In de periode 2011 tot en met 2012 heeft SIEB zich hard gemaakt voor het behoud van het karakteristieke kantoor van de voormalige N.V. IJzergieterij en Machinefabriek Rogier Nerincx Richter. Het kantoorgebouw is gebouwd in 1900 en is een gemeentelijk monument. De actie van SIEB is geweest het wind- en waterdicht maken voor een periode van vijf jaar.

In 2013 is passief gezocht naar investeerders voor aankoop van het pand en herbestemming. Door de vastzittende woning- en kantorenmarkt is er weinig belangstelling. De hypotheekverstrekker heeft het pand in juni 2013 laten veilen, maar wegens een te laag bod heeft de veiling geen koper opgeleverd. Eind 2013 wordt bekend dat het pand is verkocht en op 28 februari 2014 wordt geleverd. Met die koper, Van Dam Investments, is contact geweest over de historische context van het gebouw. Het pand en grond staat te koop voor € 100 per m².

In 2015 is het object aangekocht door Bert de Dooij, een bekende van SIEB. Hij gaat het pand restaureren en bedrijfsruimten erin vestigen. Hiermee komt gelukkig een einde aan het verval het gemeentelijke monument en krijgt het een zinvolle herbestemming.

(2001)

Transformatorstation Zuid-Oostsingel 39

Na een verloren aanvraag voor de gemeentelijke monumentenstatus voor het transformatorstation gelegen aan Zuid-Oostsingel 39 heeft SIEB de behoudenswaardige muurschildering van de beeldend kunstenaar Louis Weijts (1905-1995) weten te behouden.

De volgende stappen zijn het plaatsen van het 1.700 kilogram zware gevaarte op een hoogte van circa een meter, verankeren aan de muur en afwerken. Hiervoor is in 2013 een eerste stap gezet door een stalen frame rondom de muurschildering te maken. Na meerdere scenario's te hebben verkend, is in 2014 een definitieve oplossing gekozen. Cees Boerhout heeft deze fase van het project namens SIEB

STICHTING
INDUSTRIEEL
ERFGOED
BERGEN OP STOOM

begeleid. In 2015 is de muurschildering op één meter hoogte getild, voorzien van een mooie omlijsting en gerestaureerd. Dit alles is mogelijk gemaakt door sponsoring en de inzet van Heeren Kraanverhuurbedrijf, Bert de Dooij en restaurateur Henk Olthuysen.

Foto boven: Het inmiddels gesloopte transformatorstation (2012)
Foto links midden: Muurschildering van L. Weyts (1949)
Foto rechts midden: De ingepakte muurschildering bij De Mooij Fiets en Fitness (2012)
Foto linksonder: De muurschildering wordt op hoogte gebracht (8 mei 2015)
Foto rechtsonder: De muurschildering is gerestaureerd (22 juli 2015)

Samenwerking

Door onze activiteiten op vele fronten werken we inmiddels samen met tal van organisaties, instellingen, bedrijven en particulieren. In 2015 is samengewerkt met:

1. Bert de Dooij
2. Cultuurbedrijf (Yolande Kortlever, Claartje Rijkers)
3. Cultuur Historische Organisaties
4. Frans van Loon
5. Gemeente Bergen op Zoom – Afdeling Stedelijke Ontwikkeling (Elaine Kools, Olga Stroo)
6. Kees de Mooij Fiets en Fitness (Hans en Kees de Mooij)
7. Markiezenhof Historisch Centrum (m.n. Saskia van Bavel)
8. Overnieuw Communicatie (Rick van Geel)
9. Page & Poster Graphics (Pim Huijgens)
10. Redactie *Bergen op Stap* (Adriaan van Roode, Johanna Jacobs)
11. School voor Geschiedenis
12. Stichting Behoud Weervisserij
13. Stichting Bezichtiging Monumenten
14. Tom van Eekelen
15. VVV De Brabantse Wal
16. Werkgroep Kunsten in de Monumenten
17. Wim Lambrechts
18. Wim de Kort

De Cultuur Historische Organisaties (CHO) komen drie tot vier keer per jaar bij elkaar om elkaar te informeren over hun activiteiten en samenwerking te bevorderen. Zo wordt de inzet in de Werkgroep Kunsten in de Monumenten afgestemd. Het CHO bestaat uit Heemkundekring Halchterth, Geschiedkundige Kring, Vereniging Binnenstad, Stichting In den Scherminckel, Stichting Bezichtiging Monumenten, Stichting Jeugd Monumentendag, Gemeente Bergen op Zoom, Gilde Sint Sebastiaan, Vrienden van de West-Brabantse Waterlinie, Dialectgenootschap De Berregse Kamer, Vrienden van het Markiezenhof, De Borgherij op den Zoom en SIEB. Toon Franken vertegenwoordigt SIEB in het CHO.

Met het Markiezenhof Historisch Centrum (MHC) is overeengekomen dat zij aan SIEB beeldmateriaal uit de beeldbank gratis ter beschikking stellen. Dit beeldmateriaal zal door SIEB uitsluitend gebruikt worden voor toekomstige publicaties en presentaties. SIEB zet zich als tegenprestatie in collecties van particulieren op het gebied van industrieel erfgoed te ontsluiten en zoveel mogelijk onder te brengen in het MHC. SIEB heeft voor de eenduidigheid een vast contactpersoon aangewezen: Gijs Asselbergs.

Op 2 april 2011 is SIEB toegetreden tot de Federatie Industrieel Erfgoed Nederland (FIEN).

Vooruitblik 2016

Categorie	Activiteit	Realisatie
a. Het inventariseren en documenteren van industrieel erfgoed en het bestuderen van bronnen over dit erfgoed.	Archief Modelmakerij Gebr. Hazen (schenking aan SIEB) <i>Inventarisatie door Cees Boerhout en Marc van der Steen</i>	2016
b. Het uitgeven van boeken, brochures en andere publicaties over industrieel erfgoed en de samenhang met andere aspecten van de lokale samenleving.	Boek 'Bergen op Stap' <i>Auteur: Henk Franken</i>	Ntb
c. Het organiseren van of medewerking verlenen aan lezingen, symposia en evenementen.	School van Geschiedenis Bijdrage SIEB in schooljaar 2015/2016: 1 ^e leerjaar <i>Les 6 Vroege bedrijvigheid en industrie door Marc van der Steen</i> 3 ^e leerjaar – module bedrijvigheid en industrie <i>d. Meekrap, suiker en alcohol productie door Willem Heijbroek (1)</i> <i>e. Meekrap, suiker en alcohol productie door Willem Heijbroek (2)</i> <i>f. IJzer- en metaalindustrie door Ard-Jan Bruijs</i> 3 ^e leerjaar – module potmakerijen door Gerrit Groeneweg <i>d. Grondstoffen, techniek en assortiment</i> <i>e. Organisatie, handel, transport en concurrentie</i> <i>f. Nieuwe initiatieven, mechanisatie en industrialisatie</i>	Schooljaar 2015/2016
d. Het stimuleren van herstel, renovatie en verantwoorde herbesteding van industrieel erfgoed.	Behoud muurschildering L. Weijts Feestelijke onthulling: 27 mei 2016 <i>Namens SIEB: Cees Boerhout</i>	2011-2016
e. Netwerkcontacten / samenwerking	Overleg Cultuur Historische Organisaties Bergen op Zoom <i>Namens SIEB: Toon Franken</i> Wergroep Kunsten in de Monumenten <i>Namens SIEB in 2016: Marc van der Steen</i>	Doorlopend Doorlopend

Bijlage

Overzicht mediaplantsingen 2015

Nr	Datum	Medium	Artikel
1	3 maart	Heemschut nr. 1	'Bergen op Weg' (P. 45, ledenaanbieding)
2	7 maart	In Brabant nr. 1	R. Hermans: 'Bergen op Weg' (p. 76-78, boekbespreking)
3	31 maart	BN/DeStem	J. van de Kastele: 'Op Kroegentocht' (p.26, Van Bergse bodem)
4	24 juni	BN/DeStem	J. van de Kastele: 'Weerzien met oom Adrianus van Mechelen' (vp Stad & Streek)
5	14 juli	BN/DeStem	J. van de Kastele: 'Gas' (p.4 S&S, Van Bergse bodem)
6	21 juli	BN/DeStem	J. van de Kastele: 'Krab is terug' (p.4 S&S, Van Bergse bodem)
7	4 september	In Brabant extra	P. Viskil: 'Vrijwilligers zijn het cement van de samenleving' (p. 10-13)
8	18 november	ZuidWestTV	Interview in Cocktail met Henk Franken over Bergen op Stap

Overzicht lezingen/presentaties 2015

Nr	Datum	Wie	Onderwerp	Gelegenheid
1	6 januari	Willem	Herbestemming van de Zeeland	Jury Europa Nostra Prijs
2	7 februari	Henk	Bergen op Stap	Tusse de Schuifdeure
3	2 maart	Gijs	Oestercultuur	Lions Club Bergen op Zoom
4	9 maart	Willem	Bergen op Stoom, herbestemming De Zeeland	Lions Club Interscaldis
5	17 maart	Henk	Ontwikkeling van cafeetjes in Bergen op Zoom	Steunpunt voor Ouderen Zoomflat
6	25 maart	Henk	Historische Kroegentocht	K.V.V. Bergen-Oost (Katholieke Vrouwen Vereniging)
7	17 mei	Henk	Historische Kroegentocht	Voorjaarsexcursie Geschiedkundige Kring
8	7 juni	Henk	Historische Kroegentocht	Voorjaarsexcursie Geschiedkundige Kring
9	12 juni	Marc	Lezing en rondleiding De Kaai	Jaarlijkse excursie raad en college gemeente Woensdrecht
10	13 juni	Gerrit/Marc	Lezing en rondleiding De Kaai	Excursie Historische Vereniging Brabant
11	12 oktober	Gerrit	Potmakers in Bergen op Zoom (1)	School voor geschiedenis module 2
12	19 oktober	Gerrit	Potmakers in Bergen op Zoom (2)	School voor geschiedenis module 2
13	2 november	Gerrit	Potmakers in Bergen op Zoom (3)	School voor geschiedenis module 2
14	30 november	Willem	Meekrap, suiker en alcohol productie (1)	School voor geschiedenis module 1
15	7 december	Marc	Vroege bedrijvigheid en industrie	School voor Geschiedenis, les 6
16	7 december	Willem	Meekrap, suiker en alcohol productie (2)	School voor geschiedenis module 1
17	14 december	Ard-Jan	IJzer- en metaalindustrie	School voor geschiedenis module 1